

Sygn. akt VII U 844/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2023 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Monika Roslan - Karasińska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 9 października 2023 r. w Warszawie

sprawy S. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o rentę z tytułu niezdolności do pracy

na skutek odwołania S. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 07 kwietnia 2023 r. znak: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu się S. M. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy okresowo do dnia 31 października 2023 r.

Sygn. akt VII U 844/23

UZASADNIENIE

W dniu 26 kwietnia 2023 r. S. M. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 7 kwietnia 2023 r. znak: (...).

W uzasadnieniu odwołania podniósł, że ma problem z przejściem 200 metrów płaskiej nawierzchni oraz z wchodzeniem po schodach, z uwagi na charakter wykonywanej pracy montażu wind nie może sprawnie wykonywać swoich obowiązków, ponieważ praca ta wymaga sprawnego poruszania się po schodach z obciążeniem, noszenia ciężkich elementów. Odwołujący cierpi również na bóle napadowe, co w jego ocenie dyskwalifikuje go z pracy w kabinie dźwigu. Praca ta wymaga również uprawnień do pracy na wysokości, na drabinach. Odwołujący wskazał również, że czeka na wyznaczenie daty zabiegu wymiany stawu biodrowego, na które otrzymał skierowanie z Kliniki (...) w O. (odwołanie, k. 3 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu swojego stanowiska organ rentowy wskazał, że ubezpieczony pobierał świadczenie rehabilitacyjne przyznane do dnia 5 marca 2023 r., w dniu 31 stycznia 2023 r. złożył wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy. W toku postępowania sprawę skierowano do komisji lekarskiej ZUS, która w orzeczeniu z dnia 5 kwietnia 2023 r. ustaliła, że badany nie jest niezdolny do pracy. W oparciu o powyższe orzeczenie organ rentowy decyzją z dnia 7 kwietnia 2023 r. odmówił ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy (odpowiedź na odwołanie, k. 4-4v. a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

S. M. urodzony (...), w okresie od 1 listopada 1999 r. do 31 marca 2004 r. pracował na stanowisku montera dźwigów w Firmie Handlowo - Usługowej (...), a od 2004 r. prowadził własną działalność gospodarczą (...) S. M. w ramach której zajmował się montażem wind (wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy z 31 stycznia 2023 r. wraz z załącznikami, k. 1 – 11 tom II a.r.).

W okresie od 11 marca 2022 r. do 5 marca 2023 r. S. M. pobierał świadczenie rehabilitacyjne, które zostało mu przyznane z uwagi na niezdolność do pracy, w związku z rokowaniem odzyskania zdolności do pracy po zakończeniu okresu pobierania świadczenia rehabilitacyjnego. Świadczenie rehabilitacyjne zostało przyznane ubezpieczonemu, w związku z wypadkiem komunikacyjnym, w wyniku którego doszło do złamania panewki biodra lewego, talerza biodrowego lewego oraz nieprzemieszczonym złamaniem w obrębie nadgarstka prawego, z uwagi na utrzymującą się dysfunkcję bólowo-ruchową stawu biodrowego lewego (decyzja ZUS w sprawie przyznania świadczenia rehabilitacyjnego z 26 października 2022 r., orzeczenie komisji lekarskiej ZUS z 19 października 2022 r., k. 15-17 tom I a.r.).

W dniu 31 stycznia 2023 r. S. M. w związku z ustaniem prawa do świadczenia rehabilitacyjnego złożył do ZUS wniosek o ustalenie uprawnień do renty z tytułu niezdolności do pracy. W toku postępowania lekarz orzecznik ZUS w orzeczeniu z dnia 9 marca 2023 r. ustalił, że ubezpieczony nie jest niezdolny do pracy. Również Komisja Lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 5 kwietnia 2023 r. stwierdziła brak niezdolności do pracy S. M.. W związku z powyższym organ rentowy wydał decyzję z dnia 7 kwietnia 2023 r. znak: (...) odmawiającą ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy (wniosek o ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy z 31 stycznia 2023 r. wraz z załącznikami, k. 1 – 11 tom II a.r., orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z 9 marca 2023 r., k. 19 tom II a.r., orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z 5 kwietnia 2023 r., k. 21 tom II a.r., decyzja ZUS 7 kwietnia 2023 r., k. 35 tom II a.r.).

Ubezpieczony odwołał się od powyższej decyzji, a Sąd w toku postępowania, postanowieniem z dnia 31 maja 2023 r. dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego chirurga ortopedy celem ustalenia, czy ubezpieczony w dniu wydania zaskarżonej decyzji był zdolny, czy też całkowicie lub częściowo niezdolny do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania tej niezdolności, czy jest zdolny czy też częściowo niezdolny do pracy, ze wskazaniem daty powstania tej niezdolności, czy jest to niezdolność trwała czy okresowa, a jeżeli okresowa to na jaki okres, jeżeli nastąpiła zmiana stanu zdrowia poprawa lub pogorszenie to na czym ona polegała (postanowienie z dnia 31 maja 2023 r., k. 7 a.s.).

W opinii z dnia 28 czerwca 2023 r. biegły sądowy z zakresu ortopedii i traumatologii P. R. wskazał, że ubezpieczony leczy się z powodu zmian zwyrodnieniowych stawów biodrowych, w 2021 r. doznał złamania panewki lewego stawu biodrowego, co było bezpośrednią przyczyną progresji zmian zwyrodnieniowych i nasilenia niewydolności bólowej i lokomocyjnej lewego biodra. Badanie przeprowadzone u ubezpieczonego wykazało bólowe ograniczenie ruchów obu stawów biodrowych, zwłaszcza po stronie lewej. Ubezpieczony został zakwalifikowany do leczenia operacyjnego protezoplastyki lewego stawu biodrowego. Badania radiologiczne stawów biodrowych potwierdzają rozpoznania zmian zwyrodnieniowych obu stawów biodrowych. Przebyte złamanie panewki lewego stawu biodrowego przyczyniło się do zwiększenia niewydolności bólowej i lokomocyjnej lewego stawu biodrowego z powodu przyspieszenia zmian zwyrodnieniowych stawu biodrowego. W związku z zakwalifikowaniem ubezpieczonego do leczenia operacyjnego protezoplastyki stawu biodrowego w okresie rekonwalescencji około pół roku od daty zabiegu operacyjnego powinien zostać ponownie zbadany celem oceny wydolności operowanego biodra. Przedstawienie do dnia 31 października 2023 r. lub wcześniej dokumentacji medycznej potwierdzającej wykonanie zabiegu operacyjnego u ubezpieczonego uzasadnia dalszą niezdolność do pracy bez badania naoczno (opinia biegłego ortopedy P. R., k. 15-17 a.s.).

W dniu 8 sierpnia 2023 r. u S. M. wykonano całkowitą pierwotną rekonstrukcję stawu biodrowego z użyciem trzpienia przynasadowego, a w dniu 11 sierpnia 2023 r. wykonano endoprotezoplastykę pierwotną całkowitą biodra z rekonstrukcją kostną, z zastosowaniem trzpienia przynasadowego, kapoplastykę stawu biodrowego (karta informacyjna z leczenia szpitalnego, k. 35-37 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, jak również w aktach organu rentowego. Zdaniem Sądu dokumenty, w zakresie, w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia, są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Dokumenty te nie były przez strony kwestionowane co do ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem należało ocenić je jako wiarygodne.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiła także opinia wydana przez biegłego sądowego z zakresu ortopedii P. R.. Została ona oceniona jako rzetelna, ponieważ została wydana przy uwzględnieniu całej dokumentacji medycznej. Ponadto, treść opinii jest jasna i logiczna, a także wyczerpująco i przekonująco uzasadniona. Z tych względów opinia nie budziła wątpliwości i zastrzeżeń. Sąd uwzględnił opinię biegłego ortopedy zatem jako podstawę dokonanych ustaleń, uznając że brak jest podstaw do ich negowania, tym bardziej, że żadna ze stron nie zgłosiła zastrzeżeń do tej opinii.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie S. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 7 kwietnia 2023 r. znak: (...) podlegało uwzględnieniu.

Dokonując rozważań dotyczących zasadności odwołania, w pierwszej kolejności wskazać należy, że renta z tytułu niezdolności do pracy może być przyznana ubezpieczonemu, który spełnia łącznie przesłanki określone w art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2023r., poz. 1251, dalej jako ustawa emerytalna), a więc:

- 1) jest niezdolny do pracy,
- 2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy,
- 3) niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-3, 5 lit. a, pkt 6 i 12 albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów,
- 4) nie ma ustalonego prawa do emerytury z Funduszu lub nie spełnia warunków do jej uzyskania.

Pierwsza z przesłanek, a więc niezdolność do pracy, jest kategorią ubezpieczenia społecznego łączącą się z całkowitą lub częściową utratą zdolności do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu bez rokowania jej odzyskania po przekwalifikowaniu (art. 12 ustawy emerytalnej). Przy ocenie stopnia i trwałości tej niezdolności oraz rokowania co do jej odzyskania uwzględnia się zarówno stopień naruszenia sprawności organizmu, możliwość przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, jak i możliwość wykonywania pracy dotychczasowej lub podjęcia innej oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne ubezpieczonego (art. 13 ust. 1 ustawy emerytalnej) (por. wyrok Sądu Najwyższego – Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 28 stycznia 2004r., II UK 222/03).

Przepis art. 12 ustawy emerytalnej rozróżnia dwa stopnie niezdolności do pracy - całkowitą i częściową. Zgodnie z ust. 3 ww. przepisu, częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Z kolei całkowita niezdolność do pracy polega na utracie zdolności do wykonywania jakiegokolwiek pracy. Przesłanka niezdolności do jakiegokolwiek pracy odnosi się do każdego zatrudnienia w innych warunkach niż specjalnie stworzone na stanowiskach pracy odpowiednio przystosowanych do stopnia i charakteru naruszenia sprawności organizmu (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 grudnia 2000r., II UKN 134/00 i z dnia 7 września 1979r., II URN 111/79). Dokonując analizy pojęcia „całkowita niezdolność do pracy” należy brać pod uwagę zarówno kryterium biologiczne (stan organizmu dotkniętego schorzeniami naruszającymi jego sprawność w stopniu powodującym całkowitą niezdolność do jakiegokolwiek pracy), jak i ekonomiczne (całkowita

utrata zdolności do zarobkowania wykonywaniem jakiegokolwiek pracy). Osobą całkowicie niezdolną do pracy w rozumieniu art. 12 ust. 2 ustawy emerytalnej jest więc osoba, która spełniła obydwa te kryteria, czyli jest dotknięta upośledzeniem zarówno biologicznym, jak i ekonomicznym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 2004r., I UK 28/04). Z kolei wyjaśnienie częściowej niezdolności do pracy i treści pojęcia „pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji” wymaga uwzględnienia zarówno kwalifikacji formalnych (czyli zakresu i rodzaju przygotowania zawodowego udokumentowanego świadectwami, dyplomami, zaświadczeniami), jak i kwalifikacji rzeczywistych (czyli wiedzy i umiejętności faktycznych, wynikających ze zdobytego doświadczenia zawodowego) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2006r., I UK 103/06). Dopiero zatem zmiana zawodu w ramach posiadanych kwalifikacji i brak rokowań odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu dają podstawę do przyznania renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 października 2009r., II UK 106/09, z dnia 8 maja 2008r., I UK 356/07, z dnia 11 stycznia 2007r., II UK 156/06 i z dnia 25 listopada 1998r., II UKN 326/98). Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 lutego 2006r. (I PK 153/05) częściowej niezdolności do pracy, polegającej na utracie w znacznym stopniu zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji, nie wyklucza możliwość podjęcia przez ubezpieczonego pracy niżej kwalifikowanej. Ubezpieczony, który jest częściowo niezdolny do pracy może być jednocześnie z samej definicji zdolny do pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami w nieznacznym stopniu. Tak samo, gdy ubezpieczony wykonuje pracę, która nie jest zgodna z posiadanymi kwalifikacjami, a już na pewno, gdy jest pracą poniżej poziomu posiadanych kwalifikacji. Aktualny jest zatem pogląd o konieczności ujmowania łącznie aspektu medycznego i ekonomicznego niezdolności do pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999r., sygn. akt II UKN 675/98).

W orzecznictwie przyjmuje się również (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 sierpnia 2003r., II UK 11/03 oraz z dnia 5 lipca 2005r., I UK 222/04), że decydującą dla stwierdzenia niezdolności do pracy jest utrata możliwości wykonywania pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu przy braku rokowania odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Gdy więc biologiczny stan kalectwa lub choroba, nie powodują naruszenia sprawności organizmu w stopniu mającym wpływ na zdolność do pracy dotychczas wykonywanej lub innej mieszczącej się w ramach posiadanych lub możliwych do uzyskania kwalifikacji, to brak prawa do tego świadczenia. Prawa tego nie można w szczególności wywodzić z przewidzianych w art. 13 ustawy emerytalnej przesłanek, a więc: stopnia naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, możliwości wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowości przekwalifikowania zawodowego, przy wzięciu pod uwagę rodzaju i charakteru dotychczas wykonywanej pracy, poziomu wykształcenia, wieku i predyspozycji psychofizycznych, bowiem odnoszą się one tylko do ustalania stopnia lub trwałości niezdolności do pracy. Są więc bez znaczenia, jeżeli aspekt biologiczny (medyczny) wskazuje na zachowanie zdolności do pracy. Obiektywna możliwość podjęcia dotychczasowego lub innego zatrudnienia, zgodnie z poziomem kwalifikacji, wykształcenia, wieku i predyspozycji psychofizycznych może być brana pod uwagę tylko wówczas, gdy ubiegający się o rentę jest niezdolny do pracy z medycznego punktu widzenia, gdyż oba te aspekty muszą występować łącznie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999r., sygn. akt II UKN 675/98). O niezdolności do pracy nie decyduje więc niemożność podjęcia innej pracy warunkowana wiekiem, poziomem wykształcenia i predyspozycjami psychofizycznymi, lecz koniunkcja niezdolności do pracy z niezdolnością do przekwalifikowania się do innego zawodu.

Ocena niezdolności do pracy w zakresie dotyczącym naruszenia sprawności organizmu i wynikających stąd ograniczeń możliwości wykonywania zatrudnienia wymaga wiadomości specjalnych. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych dotyczących prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, do dokonywania ustaleń w zakresie oceny stopnia zaawansowania chorób oraz ich wpływu na stan czynnościowy organizmu, uprawnione są osoby posiadające fachową wiedzę medyczną, a zatem okoliczności tych można dowodzić tylko przez dowód z opinii biegłych sądowych, zgodnie z treścią art. 278 k.p.c. Opinia biegłego ma na celu ułatwienie Sądowi należytej oceny zebranego materiału dowodowego wtedy, gdy potrzebne są do tego wiadomości specjalne. Dlatego też opinie sądowo - lekarskie sporządzone w sprawie przez lekarzy specjalistów, mają zasadniczy walor dowodowy dla oceny schorzeń wnioskodawcy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 11 lutego 2016r., III AUa 1609/15).

Badając istnienie analizowanej, a w przedmiotowej sprawie spornej przesłanki warunkującej przyznanie ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego ortopedy P. R.. Jej ocena została już zaprezentowana w części obejmującej ocenę dowodów, dlatego w tym miejscu, odwołując się do niej tylko ogólnie, należy jeszcze raz wskazać, że opinia ta została rzetelnie oraz jasno i przekonująco uzasadniona. Jako podstawę wydanego w sprawie orzeczenia w zakresie ustalenia częściowej niezdolności do pracy Sąd przyjął opinię główną biegłego ortopedy oraz załączoną do akt sprawy dokumentację medyczną w postaci karty leczenia szpitalnego z sierpnia 2023 r. Zawierają one spójne wnioski co do częściowej niezdolności do pracy ubezpieczonego, trwającej od zakończenia pobierania świadczenia rehabilitacyjnego. Jeśli chodzi zaś o okres, do kiedy powinna być orzeczona całkowita niezdolność do pracy, to Sąd uwzględnił wnioski biegłego ortopedy, w którego ocenie w związku z zakwalifikowaniem ubezpieczonego do leczenia operacyjnego protezoplastyki stawu biodrowego w okresie rekonwalescencji około pół roku od daty zabiegu operacyjnego powinien zostać ponownie zbadany celem oceny wydolności operowanego biodra. W związku z przebiegiem operacji na początku sierpnia oraz zmianą stanu zdrowia, zasadnym jest w ocenie Sądu ponowne zdanie ubezpieczonego pod kątem jego zdolności do pracy po dniu 31 października 2023r. Biegły stwierdził, że zasadnym jest uznanie niezdolność do pracy ubezpieczonego w związku wykonaniem zabiegu operacyjnego bez badania naoczno. Uwzględniając powyższe wnioski biegłego ortopedy oraz dokumentację medyczną z leczenia szpitalnego Sąd przyjął, że należy przyjąć, że ubezpieczony był częściowo niezdolny do pracy do dnia 31 października 2023r.

Analizując w dalszej kolejności przesłanki warunkujące przyznanie świadczenia rentowego, określone w art. 57 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy emerytalnej, Sąd stwierdził, że S. M. spełnił je. Ma wymagany okres składkowy wynoszący 5 lat w dziesięcioleciu przed powstaniem niezdolności do pracy, czyli w okresie od 31 stycznia 2013 r. do 31 stycznia 2023 r. Udowodnił okresy składkowe wynoszące 32 lata, 6 miesięcy i 1 dzień oraz okresy nieskładkowe wynoszące 3 lata, 3 miesiące, a więc łącznie 35 lat, 9 miesięcy i 1 dzień. Jeśli chodzi natomiast o warunek z art. 57 ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej, to S. M. nie pobiera emerytury ani nie spełnia wymogów koniecznych do jej przyznania, gdyż nie osiągnął jeszcze wieku emerytalnego.

Podsumowując, Sąd ocenił, że zaskarżona decyzja organu rentowego odmawiająca ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy jest błędna i dlatego na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. została zmieniona w ten sposób, że Sąd przyznał S. M. rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy do 31 października 2023 r.

Termin, od jakiego przysługuje ubezpieczonemu prawo do wnioskowanego świadczenia wynika z dyspozycji art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym w razie ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczenia rentowego, świadczenie wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do świadczenia, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Ubezpieczony pobierał świadczenie rehabilitacyjne do dnia 5 marca 2023 r., a więc prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy przysługuje od dnia następującego po dniu ustania prawa do świadczenia rehabilitacyjnego.